

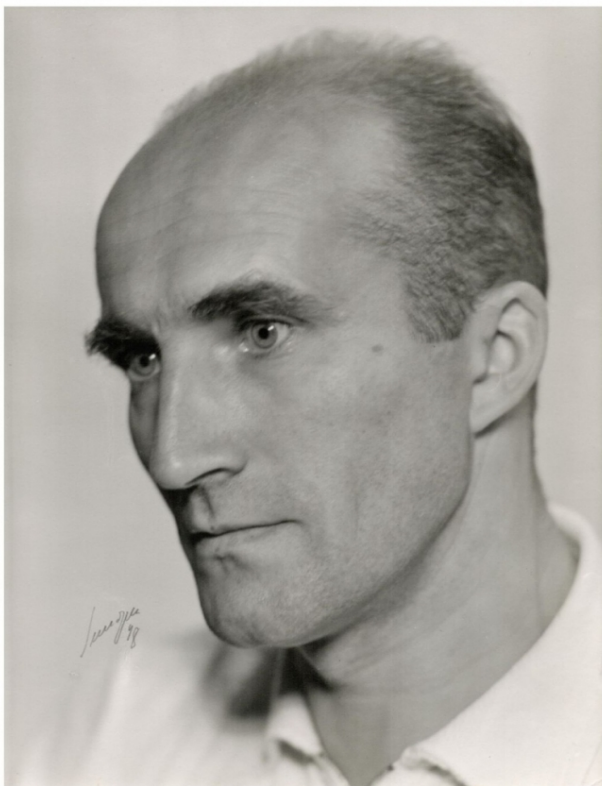

Valkas novads

Jāņa Elmāra Indusa (1907 – 1996) darbu izstāde „Ar sirdi dzimtenē”

Publicēts pirms vairāk nekā 1 gada

Publicēts: 17.06.2024.

No 14.jūnija līdz 28.jūlijam Valkas novadpētniecības muzeja izstāžu zālē apskatāma Jāņa Elmāra Indusa darbu izstāde „Ar sirdi dzimtenē”.

Gleznotājs Jānis Elmārs Induss dzimis 1907.gada 26.augustā Valkas apriņķa Lugažu pagastā. Dzīvojis ar ģimeni Ķuķķu mājās.

1924.gadā beidza Valkas pilsētas II pamatskolu, apgūstot pilnu sešklasīgu pamatskolas kursu.

Tālāk izglītības gaitas turpina Rīgā, kur apmeklēja Ludolfa Liberta un Kārļa Miesnieka gleznošanas un zīmēšanas studiju. 1926.gadā iestājās Latvijas Mākslas akadēmijā. Kopš 1928.gadu studē Dabasskatu meistardarbnīcā pie Vilhelma Purvīša. Studiju laikā iegūst vairākas prēmijas par saviem darbiem: 1928.g. par gleznu „Gaiši zaļa ainava”, 1929.g. – „Mājas”, 1930.g. – „Skats uz dzelzs tiltu no Zaķu salas” un „Jaunas sievietes galva”, 1931.g. – „Siena kaudzītes”, 1932.g. – „Zilais ūdens ar buru laivu”. Tāpat J.E.Induss vairākkārt ieguvis mācību stipendijas no Kultūras fonda un valsts budžeta. 1933.gadā izstrādāja diplomdarbu „Jahtas” un ieguva mākslinieka – gleznotāja grādu.

Kopš 1929.gada piedalījās gan Kultūras fonda rīkotajās, gan citās izstādēs Rīgā.

Drīz vien pēc studijām J.E.Induss dodas vairākkārtējos studiju ceļojumos. Pirmo reizi piedalīties ārzemju izstādē Indusam izdodas

1936.gada 12.decembrī, kad Antverpenes augstākā mākslas institūtā notika institūta studenšu - Marijas Mucenieces un Annas Zariņas izstāde. Izstādi papildināt tika uzaicināti arī Dagnija Dzene un J.E.Induss.

1937.gadā Antverpenē zviedru jūrnieku baznīcīņā J.E.Induss salaulājās ar grafiķi Mariju Mucenieci.

Latvijā mākslinieku ģimene dzīvoja Daugavpilī, kur J. E.Induss strādāja par skolotāju Daugavpils tehnikumā un citās skolās, kā arī aktīvi piedalījās Latvijas mākslas dzīvē un izstādēs.

1942. gadā ģimene pārcēlās uz Roju.

1944.gada oktobrī Indusu ģimene devās bēgļu gaitās uz Zviedriju un apmetās uz dzīvi Upsalā.

Kopš 1944.g. rudens, ierodoties Zviedrijā, J.E.Induss tūlīn sāk pievērsties glezniecībai. Ražīgam darbam seko izstādes – Hudiksvallā (1945.g.), Malmē un Stokholmā (1946.g.), Upsalā (1949.g.), Karlstadē (1952.g.). Zviedrijas presē mākslinieku dēvē par kvēlojošu krāsu meistarū, kura darbi liecina par labu gaumi un dziļu kultūru.

J.E.Induss trimdā gleznojis daudz. Jānis Jaunsudrabiņš 1952.gadā pēc viesošanās pie Indusiem presē rakstīja, ka mākslinieks pa trimdas laiku Zviedrijā uzgleznojis 621 gleznu, no kurām 307 jau pārdotas.

Nozīmīgs notikums J.E.Indusam bija 1954.gada 30.janvāris, kad Parīzē, Raimonda Dunkana salonā atklāja J.E.Indusa izstādi. Pēc izstādes Francijas valsts mākslas muzejs un Parīzes pilsētas mākslas muzejs iegādājās katrs pa vienai gleznei. Stokholmā izdotajā latviešu laikrakstā „Latvju Vārds” pēc izstādes tiek raksturota J.E.Indusa gleznošanas meistarība *„Redzam, ka sevišķi izcelta J.Indusa krāsu meistarība. Tā tiešām arī ir ilgu meklējumu iznākums. Induss grib būt „glezniecisks”, viņš visu saredz krāsās zaigojam, gaisu un ūdeņus un gaismu pašu, tuvumu un tāli un priekšmetus novietnes attieksmi. Viņš apzinīgi nekonstruē tīri lineārus kompozīcijas elementus, kas dominētu, bet to vietā liek runāt krāsām.*

Pēc Parīzes seko ilgāks klusuma un atpūtas brīdis.

1957.gada rudenī mākslinieks ar jaunu sparū atklāja jaunu izstādi Hērnēsandā (Härnösand) kopā ar savu sievu Mariju.

1960.gadā no 12.novembra līdz 21.decembrim Hamiltonas latviešu namā notika Jāņa Indusa un viņa sievas darbu izstāde. Abi mākslinieki pirmo reizi savus darbus demonstrēja Amerikā.

1961.gadā Indusu pārim bija četras izstādes Amerikā: Mineapolē, Toronto, Filadelfijā un Vašingtonā.

1966.gadā dibināja Eiropas latviešu mākslinieku apvienību, pagaidu valdē par priekšsēdētāju ievēlēja J.E.Indusu. J.E.Induss un viņa sieva Marija Muceniece – Induss darbojās arī Zviedru mākslinieku apvienībā un Upsalas mākslinieku klubā.

Vairākus gadus J.E.Induss pildīja valdes locekļa pienākumus sava kādreizējā studiju biedra Viļa Valdmaņa mākslas veicināšanas fondā, kurā viņš bija mākslas daļas speciālists.

Arī turpmākajos gados mākslinieks rīkoja izstādes dažādās valstīs. Indusu ģimenē gleznas bija iekārtas pie sienām ik dienu, tāpēc ciemiņi bieži vien apmeklējuma laikā varēja aplūkot mākslinieku darbus gluži kā izstādē.

Papildus radošajam darbam, J.E.Indus strādāja Upsalas universitātes botānikas institūtā, kur zīmēja dažādus augus. Pats J.E.Induss 1973.gadā par savu darbu vēstulē radiniekiem Latvijā rakstījis: *„Esmu bezgala aprakts ar institūta darbiem. Patreiz jāstrādā kādam Ģēteborgas profesoram – jāzīmē ķērpju sporas un šūniņu uzbūve pēc viņa pētījuma materiāliem.. Zīmējumu paredzēts daudz un līdz rudenim jābūt gataviem, kad grāmatu iespiedīs”.*

Brīvos brīžus mākslinieks mīlēja pavadīt savā dārzā, kurā audzēja dažādus dārzeņus, ogulājus un ziedus. Ziedi bieži vien papildināja mākslinieka klusās dabas kompozīcijas. Vieni no mākslinieka mīļākajiem ziediem bija atraitnītes, savas krāsainības dēļ.

1997.gadā Talsu novada muzejā atklāja J.E.Indusa piemiņas izstādi „Atgriešanās”.

2023.gadā Valkas novadpētniecības muzejs no mākslinieka dēla Jāņa Indusa saņēma dāvinājumā Jāņa Elmāra Indusa gleznas, gleznošanas piederumus un fotogrāfijas.

Izstādē „Ar sirdi dzimtenē” ir eksponēta neliela daļa no gleznu kolekcijas, kas saņemta dāvinājumā.

Ir plānota tikšanās ar gleznu dāvinātāju, mākslinieka dēlu Jāni Indusu. Datums un laiks tiks precizēts. Lūdzam sekot līdzi informācijai Valkas novadpētniecības muzeja [Facebook lapai](#) un oficiālajā tīmekļvietnē muzejs.valka.lv

VALKAS NOVADPĒTNIECĪBAS MUZEJĀ
RĪGAS IELA 64, VALKA

Gleznotāja
Jāņa Elmāra INDUSA
darbu izstāde

IZSTĀDE ATVĒRTA:

OTRDIENĀS - PIEKTDIENĀS
PLKST. 11:00 - 18:00
SESTDIENĀS, SVĒTDIENĀS
PLKST. 10:00 - 16:00

IEEJAS MAKSA IZSTĀDĒ: 1,00€

PENSIONĀRIEM, STUDENTIEM,
SKOLĒNIEM: 0,50€

[Iestādes](#) >

[Valkas novadpētniecības muzejs](#)

Viktorija Maļukova

Galvenā krājuma glabātāja - direktora
vietniece

☎ [+371 26123980](tel:+37126123980)

Saistītas tēmas

[Valkas novadpētniecības muzejs](#)

[Vēsture](#)

<https://www.valka.lv/lv/jaunums/jana-elmara-indusa-1907-1996-darbu-izstade-ar-sirdi-dzimtene>